



АДЫГЭ

100 МАКЪ

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Къоджэ псэуплэхэм хэхъоныгъэхэр ашлынхэу

АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат къоджэ псэуплэхэм хэхъоныгъэ ягъэшлыгъэным фэгъэхыгъэ къралыгъо программэр гъэцклагъэ зэрэхъурэм кытегушылагъ.

— Инфраструктурэм зегъэушъомбгъу-гъэныр, социальнэ мэхъанэ зилэ псэу-лъэхэр гъэуцугъэнхэр, къоджэдэхэмкӀэ мэхъэнэшхо зилэ проектхэр пхырыш-гъэнхэр Адыгеим щыпсэхэрэм ящылакӀэ нахьышлу шыгъэным пӀэ пшъэрылӀ шхъалэу зыфэдгъэуцужьхэрэм ащыщых. «Къоджэ псэуплэхэм хэхъоныгъэ ягъэ-шлыгъэныр» зыфилорэ программэм

ишлуагъэкӀэ, УФ-м и Президентэу Вла-димир Путинер, Правительствэр тилэ-пылэгъухэу, аужырэ илъэсхэм социаль-нэ псэолъэ зэфэшхъафыбэ тшыгъэ е-дгъэцкӀэжыгъ. Мы илъэсми юфшӀэнхэр лытӀэгъэклӀуатэ, — кылуагъ Къумпыл Мурат.

Программэм щыгъэнэфагъэу мы илъэ-сым зэшлуахытхэм сомэ миллиардрэ

миллион 230-рэ апауагъэхъашт. Про-граммэм кыдыхэлъытагъэу Мыекъопэ районым гъэсэныгъэм игупчэ, кӀэлэцӀы-кӀу ыгыпӀитӀумэ апай кательнэхэр, спорткомплекситӀу щырагъэжыагъ, псым икӀуапӀэхэу километрэ 22,9-рэ, гъэсты-ныпхъэ шхъуантӀэм икӀуапӀэу километри 4,8-рэ шагъэцкӀэжы.

(ИкӀуах я 3-рэ н. ит).

ЗэзэгъыныгъэкӀэ къулыкъур

Адыгэ Республикэм идзэ комис-сариатхэм ялофшӀэн мы гъат-хэ нахь гъэлъэшыгъэу ащызэхъа-щагъ.

Зэзэгъыныгъэ шыкӀэм тетэу къулы-къум кӀошт цыфхэм яугъоин респуб-ликэм идзэ комиссариатхэм зэшлуахы. Юфыр зэрэлъыкӀуатэрэм кытегушылагъ АР-м идзэ комиссариат цыфхэр дзэм дэщыгъэнхэмкӀэ ыкӀи ухъазырыгъэнхэм-кӀэ иотдел ипӀащэ игуадзэу Сергей Мозгачевыр.

ПшъэрылӀыр зэрагъэцӀэрэр

— УФ-м зыкӀэушхъумажьынымкӀэ и Министерствэ изэхэсыгъоухэм ащыц Улшыгъэ КӀуачӀэхэм зэзэгъыныгъэ шы-кӀэм тетэу къулыкъур ащызыхъыхэрэм ыкӀи илъэс дзэ къулыкъур зыхъытхэм япчъагъэ ахэгъэхъогъэн фаеу пшъэрылӀ министрэм кыщигыгъэуцугъ. Мы илъэсыр екӀыфэ республикэмкӀэ зэзэгъыныгъэ къулыкъум ащэн фаер нэбгырэ мин 1,5-м ехъу. А пшъэрылӀыр гъэцкӀэгъэным пӀэ шыкӀэ гъэнэфагъэхэр, екӀолӀакӀэхэр къэтэгъоты. ЮфшӀэкӀо куп 75-рэ респуб-ликэм щызэхъащагъ, ащ щыцэу 18-мэ МыекъуапӀэ юф шашӀэ. Ахэм япшъэрылӀыр зэзэгъыныгъэ шыкӀэм тет къулыкъур зыщыщыр, ащ шлуагъэу пылхэр цыфхэм къафалотэныр ары.

(ИкӀуах я 3-рэ н. ит).

КӀэлэцӀыкӀу мини 7-м ехъумэ защагъэпсэфышт



«Адыгэ макъэм» ихъарзынэщ.

КӀэлэцӀыкӀухэм языгъэпсэфыгъо гъэмэфэ уахътэ изэхэщэн республикэм игъэклотыгъэу зыщыфагъэхъазыры.

Республикэм ипӀащэ кыизэрэхигъэщыгъэмкӀэ, мэкъуогъум и 1-м кыщегъэжыагъэу Адыгеим игурыт еджапӀэхэм кӀэлэ-цӀыкӀухэр мафэрэ зыдэщылӀэштхэ лагерьхэр къащызэлъуахытхы. Джащ фэдэу республикэмрэ ХышлуцӀэ лушъомрэ ялагерь-хэм юф ашӀэу аублӀэшт.

«Мыгъэ кӀэлэцӀыкӀу мини 7,4-рэ фэдимэ загъэпсэфышт, япсауныгъэ агъэпытэшт. Апэрэ чэзыоу путевкэхэр зэратышт-хэр хэушхъафыкӀыгъэ дзэ операцием хэлажэхэрэм якӀэлэцӀыкӀухэр ыкӀи гъот макӀэ зилэ унагъохэм арысхэр ары. Гъэ-рекӀо зэрэтшыгъагъэм фэдэу Херсон хэкумкӀэ Геническэ районым ис кӀэлэеджакӀохэми Адыгеим зыщадгъэпсэфын тимурад.

КӀэлэцӀыкӀу лагерьхэр щынэгъончъэнхэу, юфтхъэбзэ гъэшлэгъонхэр, концертхэр, экскурсиехэр, спорт зэнэкъокъухэр зэхэщэнхэу ведомствэ гъэнэфагъэхэм япӀащэхэм пшъэрылӀ афэсэшлы», — къаригъэхъагъ Къумпыл Мурат социальнэ хъытыухэм.



Адыгэ Республикэм щыпсэхэу ыкӀи ихъакӀэхэу лытӀэны-гъэ зыфэтшыхэрэр!

Я XIX-рэ лӀэшлэгъум щылэгъэ Кавказ заом хэкӀодагъэхэм афэгъэ-хыгъэ шыгъо-шӀэжэ мафэр 2023-рэ илъэсым жъоныгъуакӀэм и 21-м Адыгеим щыагъэунэфыкӀышт.

Я XIX-рэ лӀэшлэгъум щылэгъэ Кав-каз заом хэкӀодагъэхэм афэгъэхыгъэ шыгъо-шӀэжэ мафэм фэгъэхыгъэ митинг-реквиемыр Адыгэ Респуб-ликэм и Къэралыгъо филармонии пчыхъэм сыхъатыр 5-м щыкӀошт.

Юфтхъабзэм шъухэлэжъэнэу шъу-кьэтэгъэблагъэ.

ЗэхэщэкӀо комитет.

Шэжь кьэгъэлъэгъон

ТиблэкIыгъэ сурэтшIыгъэхэм кьалуатэ

Жьоныгуаклэм и 17-м Адыгэ Республикэм и Сурэт кьэгъэлъэгъуапIэ Адыгеим ипрофессиональнэ сурэтышI лэпэласэхэм япроизведениехэу я XIX-рэ лэшлэгъум щылэгъэ Кавказ заом хэлодагъэхэм яшлэжь фэгъэхыгъэ кьэгъэлъэгъоныр кыщызэлуахыгъ.



иофшлагъэу «Нартский эпос», «Ф. ПIэтыуашэм иеу «Священное дерево адыгов», А. Жиловым ышIыгъэу «Черкес и черкешенка», Н. ЛэуапIэм исурэтэу «Натюрморт дольменной культуры», В. Мехед иеу «Горное озеро», Э. Овчаренкэм

будет род...», Г. Бжьэмыхъум иофшлагъэу «Чабан» зыфи-лорэм, нэмыкIхэми.

Кьэгъэлъэгъоным зэрэщытэу тарихъ хъугъэ-шлагъэхэм ягуп-шысэхэм уахещэ, а зэкIэ нэм кыкIегъэуцох Кавказым ичы-опс дэхэ зэкIужь гупсэфыныгъэ-тынчыгъэр ыкIи нэмыкI зэхашIэхэр кьегъэушых, нартхэм ядунай гъэшлэгъон зыфэдагъэм ыкIи а лъэхъан чыжьэм щыпсэ-угъэ адыгэхэм апэкIэкIыгъэу, ащэчыгъэм гукIэ уанэсы, ижьы-рэ адыгэ лъэккым рэхъатны-гъэрэ мамырныгъэрэ нэпэ

А. Iэшын.



Экспозицием иофшлэгъэ 80 фэдиз хэхагъ, ахэр живописым, графикэм, декоративно-прикладной искусствэм, скульптурэм арылтых ыкIи автор 30-м ялэ-

шлагъэхэу портретыр, пейзажыр, натюрмортыр зыхэлажьэрэх.

Адыгэхэм яшлэжь-шъыгъо мафэ ипэгъокI кьэгъэлъэгъоным цыфхэр нэлуасэ ащыфэхъуштых

иофшлагъэхэу: «Вехи прошлого» Аккизов Я.А. ыкIи С.К. Меджи-довам яем, А. Бырсырым иеу «Горы», Т. Къатым икартинэу «Пир нарттов», Хъапышт Айсэм

ышIыгъэу «Близ Курджипса», С. Умарэм икартинэу «Горный пейзаж», Р. Хъуажьым иеу «И

илэным ыуасэ зэхыуагъашIэ, шIукIэ уафэлъало.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Адыгэ тхыпхъэхэр хэдыкIыгъэхэу



Мыекъопэ кьэралыгъо технологи-ческэ университетым истудент купэу КIэдэкIое Нэфсэт зипащэм адыгэ шъхъарыхъонхэм якъыдэгъэкIынкIэ проект егъэхъазыры.

еджапIэм щыпылтыгъэх, ащы-гъум мы лъэккым щылажьэу, еджапIэм иоф кьыдзэшIэхэрэм ащыц пшъэрыл къафишIыгъэу, лъэкк тхыпхъэхэр зэрэхэды-кIыгъэхэр, цифрэ шIыкIэр ащ пае зэрэбгъэфедэщтыр зэра-гъашIэщтыгъ. Джы партнерыр кыхэмыхъэу, зекIо къаклохэрэм апае агъэхъазырынхэу КIэдэкIое Нэфсэт предложение къафихы, ыуж ихъагъэх.

— **ЩэфакIохэр анахъэу зыфэещтхэр зэдгъэшIэным пае шъхъарыхъоныр шэкIэу зыхэшыкIыгъэмэ нахъышIум, шъоу илэщтым, нэмыкIхэм афэгъэхыгъэу упчIэхэр дгъэ-хъазырыгъэх. Адыгеим зыща-гъэлспсэфынэу къаключэ зышIо-игъохэм ахэр афэдгъэзэнхэу ары пшъэрылэу зыфэдгъэу-цужыгъэр. Ар Iэшлэхэп, сыда пIомэ джэуап кьытэзыты-жынынэу тищыкIагъэр бэ, ахэр гъотыгъошIухэп. Ащ пай ти-нэлуасэхэм зафэтэгъазэ, ин-тернетыр тэгъэфедэ. Ащ даклоу проектым игъэхъазы-рыни лъытэгъэкIуатэ, — кы-луагъ Аннэ.**

Жьоныгуаклэм ыкIэм нэс шъхъарыхъоныр зыфэдэщтыр кьэлъэгъоным ар щэгугъы.

Ахэм адыгэ тхыпхъэхэр ате-шыхъэгъэщтых, республикэм зекIоу кыхъэхэрэм аращэнэу ары гухэлъэу ялэр. «Прошлое в будущее 2.0» зэреджагъэхэр проектым.

— **Этнотуризмэм зегъэ-ушъомбгъугъэныр, лъэкк шъуашэр, шэн-хабзэхэр кы-зэтегъээнэжыгъээнхэр ары проектыр зытегъэлспсыхагъэр. Шъхъарыхъонхэр сувенир пшыми хъунэу, лъэкк нэшанэ изыфэпакIэ хилъхъанэу шIои-гъоныгъэ зилэми ыгъэфедэн ылъэкIынэу щытыным пае нэпэрэ лъэхъаным диштэу дыгъэнэу тыфай, — кылуагъ проектым игъэхъазырын пылъ купым ипашэу, технологическэ**

факультетым ия 3-рэ курс исэу Анна Горковенкэм.

Ар ильэс пчъагъэ хъугъэу щыгъынхэр зэрэгъэлспсыгъэщтхэм изэхэгъэуцон иоф дешIэ. Нахъы-пэкIэ поселкэу Тульскэм IэшIа-гъэхэм ащыпылтыгъ, етIанэ колледжим иеджэн щылъыгъэ-кIотагъ. Мыекъопэ технологи-ческэ университетым щеджэзэ, дизайнер ныбжьыкIэхэм я Дунэе зэнэкъокъоу «Адмиралтейская игла» зыфилорэм хэлажыи, теклоныгъэр кыщыдзыхыгъэ-хэм ащыц хъугъэ. Гъэмэфэ уахътэм кьалэу Милан стажир-овкэ кыщыкIунэу ащ фитыны-гъэ кыратыгъ.

Адыгэ шъхъарыхъонхэм япро-ект ащ ыпэкIи мы апшъэрэ

Мэкъумэщ хъызмэтыр

Мэфэ фабэхэр агъэфедэх

Ощххэр зэрэзэпыугъэхэр кыызфагъэфедэзэ тичIы-гулэжьхэм гъэтхасэхэм яхэлъхъан лъагъэкIуатэ. АР-м мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ жьоныгуаклэм и 17-м тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, гектар 106189-у агъэнэфагъэм щыщэу 47247-р апхыгъ.

Зэнтхъым, бжыхъэсэ хъэм ыкIи горохым яхэлъхъан аухыгъ. Лэжьыгъэ ашышт натрыф гектар 21080-м ызыныкIо нахъыбэр, ар гектар 12061-рэ, хагъэкIыгъ, тыгъэгъазэу 28870-рэ апхыгъ, пстэумкIи 57760-рэ агъэнэфагъ, сое гектар 11350-у агъэнэ-фагъэм щыщэу 1383-рэ халъхъагъ.

Джащ фэдэу эфирнэ дагъэ кьэзытырэ уц Iэзэгъухэр Джэдэжэ ыкIи Мыекъопэ районхэм, кьалэу Мыекъуапэ ащырапхъынхэу мыгъэ агъэнэфагъ. ПстэумкIи гектар 1148-рэ ар зэрэхъуштыр, 957-рэ хагъэкIыгъ.

Ильэс пчъагъэм кьэкIыжьырэ уц гектар 2692-м щыщэу 457-рэ, зы ильэс нахъыбэрэ кьэмыкIырэ уцэу 166-рэ тичIыгулэжь-хэм апхыгъ, былымIус ашышт натрыфым гектар 1010-рэ хагъэкIыгъ, картоф гектар 39,5-рэ, нэмыкI хэтэрыкIэу гектар 55-рэ агъэтIысыгъ.

Гъэтхасэхэм япхъынкIэ Шэуджэн районыр апэ ит, ащ ичы-гулэжьхэм мыгъэ халъхъэщт гъэтхэсэ гектар 14235-м ипроцент 79-р, ар 10543-рэ, хагъэкIыгъ. Ахэм лэжьыгъэ ашышт натрыф гектар 2159-рэ, тыгъэгъазэу 8290-рэ, ильэс пчъагъэм кьэ-кIыжьырэ уц гектар 50 апхыгъ.

Кошхъэблэ районыр ащ ыуж кIэкIэу ит. Ащ ичыгулэжьхэм мыгъэ агъэнэфагъэ гъэтхэсэ гектар 16681-м щыщэу 11933-р халъхъагъах.

Джэдэжэ районым ичыгулэжьхэр мы уахътэм ящэнэрэх, гъэтхэсэ гектар 26063-у агъэнэфагъэм хагъэкIыгъэр 13924-рэ мэхъу.

Пынджым ипхъыни лъагъэкIуатэ. Анахъыбэу мы культурэр кыызсагъэкIырэ ТэхъутэмыкIое районым мы уахътэм щыра-пхыгъэр гектар 330-рэ мэхъу. Красногвардейскэ районым пынджым ипхъын щырагъэжьагъ, ащ шагъэнэфэгъэ гектар 947-м щыщэу 100-р хагъэкIыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Къоджэ псэуплэхэм хэхьоныгъэхэр ашлынхэу

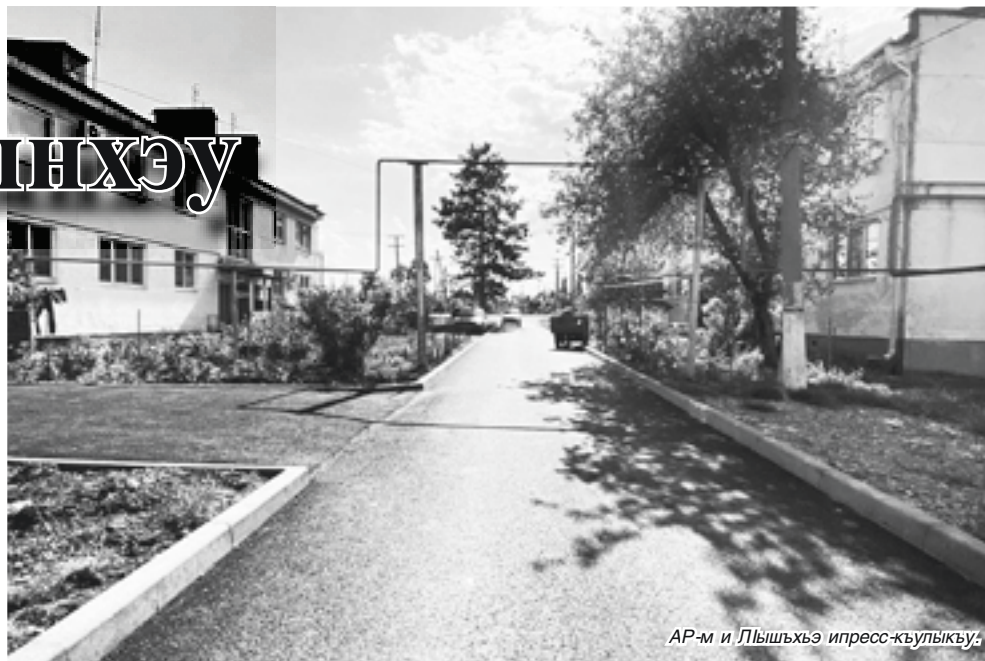
(ИкIуэх).

Джаш фэдэу Шэуджэн районымкIэ къуаджэу Пшычэурэ селоу Заревэмрэ ащырагъэжыгъэ кIэлэцIыкIу Iыгыплитур мыгъэ аухын гухэлъ яI. IыгыплIэ пэпчъ нэбгыри 120-м телъытагъ. Мы муниципальнэ образование дэдэм икIуаджэу ХьатыгъужыкIуае культурэм и Унэ шашIы, Красногвардейскэ районымкIэ селоу Еленовскэм ащ фэдэ псэуалъэу цырагъэжыгъэр аухыгъ.

Гъогу инфраструктурэм ишIыни республикэм шылъагъэклуатэ. Къоджэ псэуплэхэм ягъогу километрэ 12 фэдиз мы илэсым ыкIэм нэс агъэцэкIэжыщт.

Гухэлъхэм ащыщ программэм къыдхэлъытагъэу Мыекъопэ районым ит станицэу Дахьом дэт скверы, Красногвардейскэ районымкIэ къуаджэу Улапэ импорт площадкэ ыкIи кIэлэцIыкIу джэгуплэм язэтегъэпсыхьан.

— Мыхэр «Къоджэ псэуплэхэм хэхьоныгъэ ягъэшIыгъэныр» зыфиIорэ программэм къыдхэлъытагъэу зэшIохыгъэ хьухэрэм язы Iахьых ныIэп. ПсэопъакIэу тшIыхэрэр, дгъэцэкIэжыкIуэрэр цIыфхэм ящыIаIэ нахьышIу, нахь Iэрыфэгъу хьуным зэрэфэIорышIэцтхэм сицыхъэ телъ, — къыкIигъэтхыгъ АР-м и ЛIышхъэ.



АР-м и ЛIышхъэ ипресс-къулыкIу.

ЗэзэгъыныгъэкIэ къулыкIуэр



А. Балабаев.

(ИкIуэх).

Непэ ехьулIэу зэзэгъыныгъэкIэ къулыкIуэр ахьынэу нэбгырэ 200-м ехьу кIэтхагъэх, — къыIуагъ Сергей Мозгачевым.

Дивизионэу «Майкопскэр»

ТигушыIэгъу къызэрэхигъэ-щыгъэмкIэ, «именные подразделения» зыфалохэрэм афэдэ (цIэ гъэнэфагъэ иIэу шьолпыр пэпчъ ащызэхашхэрэр) Адыгеим щыгъэпсыгъэным мы уахътэм анахьэу ыуж итых. Мыщ зэзэгъыныгъэ шыкIэм тетэу гуфит нэбгыри 120-м ехьу хэхьаштых. А пчъагъэр зэзэгъыныгъэ шыкIэм тетэу къулыкIуэм

асцэн фэе нэбгырэ мин 1,5-м ехьурэмэ къахахыщт.

— Федеральнэ гупчэм къыгъэ-нэфэгъэ пшъэрылым тетэу АР-м и ЛIышхъэ унашъо къытфилыгъ «именное подразделение» зыфиIорэр тишъолпыр бэдзэогъум ехьулIэу щыгъэпсыгъэн фаеу. Ащ зэреджагъэхэр «именной реактивной дивизионэу «Майкопский». Мыекъопэ дзэ гарнизоным ичастьхэм ащыщ мыр шылэщт, ащ игъэпсын ыуж тит. Къэралыгъо хабзэм икIулыкIуэхэм мы дивизионым тапэкIэ анаIэ тырагъэтыщт. Джаш фэдэу мыщ хэхьэрэ къулыкIуэшIэхэр зыпчъ-зыпчэгъоу зэхэтыштых, нэбгырэ зырызэу тыди ащэцтхэп, — къыIуагъ Сергей Мозгачевым.

Хэгъэур зылъэшыщтыр пытэу ухьумагъэ зыхьукIэ ары. Къэралыгъом ищынэгъончъагъэ ухьумэгъэныр дзэм ипшъэрыл. Ащ хэт нэбгырэ пчъагъэм хэгъэхьогъэным мы зэпстэур фэIорышIэ.

Мыекъуапэ Iоф шашIэ

Мэлылфэгъум и 15-м къыщегъэжыгъэу зэзэгъыныгъэкIэ къулыкIуэм кIощтхэр зыщаугъо-ихэрэ пунктым (ипашэр Валерий Островскэр) Мыекъуапэ Iоф шешIэ, ащ агитационнэ куп 18 епхыгъ.

Джаш фэдэу жьоныгуаклэм и 9-м, Теклоныгъэм и Мафэ зышыхагъэунэфыкIыгъэм, къэлэ паркым кошырэ пункт къыщы-зэIуахыгъагъ. А мафэм нэбгырэ 450-рэ мыщ къеолIагъ. Ахэм ащыщэу нэбгыри 6-р зэзэгъыныгъэкIэ къулыкIуэр ахьынэм кIэтхагъэх, нэбгыри 2-р — бзылфыгъэх.

Аленэ медицинэ IофышI, псауныгъэр къэухьумэгъэнымкIэ учреждениехэм ащыщ Iоф шешIэ. Ащ фэдэ унашъо зэришIыгъэм ушъхьагъу гъэнэфагъэ иI.

— Сишъхъэгъусэ радиоэлектроннэ дзэхэм ащыщ Iоф шешIэ. ХэушъхьафыкIыгъэ дзэ операциер зырагъэжыгъэ апэрэ мафэхэм къащегъэжыгъэу ар хэлажъэ. Лъэшэу сыфэгумэкIы ыкIи сыригъусэу къулыкIуэр схьымэ нахь тэрэзэу сепллыгъ,

сыдигъокIи медикхэр дзэм ищы-кIагъэх, — еIо Аленэ.

КъулыкIуэр зыхьыщтхэм якъыхэхын

Сергей Мозгачевым къызэ-риIуагъэмкIэ, дзэ-учетнэ сэнэхъат зэфэшъхьаф зилэ къулыкIуэшIэхэр ящыкIагъэх, анахьэу артиллеристхэр. УIэшыгъэ КIуачIэхэм къулыкIуэр ащызыхьыгъэм зыщыпсэурэ чIыплэм елпытыгъэу дзэ комиссариатым зыфигъэзэн ылъэкIыщт. КъулыкIуэм щымыIагъэхэри джи факхэу къауалIэх. Ащ фэдэ къызы-хэкIырэм, ушъхьагъоу иIагъэр зэхафы, ипсауныгъэ зэрифэшъуашэм тетэу ауплъэкIу, нэужым ищыкIэгъэ унашъор ашIы.

— Кандидатхэм якъыхэхынкIэ сэнэхъат-психологическэ уплъэ-кIуным лъэшэу тынаIэ тетэгъэ-ты, — къыIуатэ Сергей Мозгачевым. — Унагъо иIэмэ, ащ изытэт, нэбгырэ пчъагъэу исым, гъэсэныгъэу иIэм тахэплъэ. А къэбархэм атетэу зэзэгъыныгъэм кIэтхэцт цIыфым иунэе тхылъхэр тэгъэпсых. ЗэзэгъыныгъэкIэ къулыкIуэр зыхьымэ зышIоигъоу къаIохэрэм анахьы-бэм аныбжь илэс 25-м къыщегъэжыгъэу илэс 40-м нэс. Хэбзэгъэуцугъэм къызэрэдиIы-тэрэмкIэ, къулыкIуэм ащэхэрэр илэс 18-м къыщегъэжыгъэу 60-м нэс зыныбжьхэр ары.

Ахьщэ тынхэр

ТигушыIэгъу къызэрэхигъэ-щыгъэмкIэ, цIыфхэр дзэ комиссариатым ителефонхэм къатеох, зэзэгъыныгъэ шыкIэм тетэу къулыкIуэр зыхьыхэрэм ахьщэ тынэу аратыхэрэм къыкIэупчIэх.

Мыхэр тигъэзет къыхиуты-гъагъ, ау джыри зэ шьугу къэд-гъэкIыжыных. УФ-м ихэбзэгъэ-уцугъэ тетэу къулыкIуэр зэрихьы-щтым апэрэу зэзэгъыныгъэм кIатхэрэм зэтыгъоу сомэ мини 195-рэ раты. Адыгеим и ЛIышхъэу Къумпыл Мурат иунашъокIэ ахьщэ тедзэ зэтыгъоу сомэ мини 100 ащ фытырагъахь. Егъэджен гупчэхэм, полигонхэм ухъазы-рыныгъэ шакIуфэ яоклад сомэ мин 40-60 фэдиз. Зэзэгъыныгъэм кIэтхэгъэ къулыкIуэшIэр хэушъхьафыкIыгъэ дзэ операци-ем шылэ зыхьукIэ мазэ къэс сомэ мини 195-м къыщегъэжы-гъэу къыраты, званиеу иIэм елпытыгъэу ащ къыхэхьо. Джаш фэдэу зэпэуцужьхэм, чIыплэ плъырхэм алутхэм, пным итех-никэ зэхэзыкIуэтхэрэм нахьыбэ афыхагъахь.

Зэзэгъыныгъэм зэрэкIатхэ-хэрэ пIалъэр зэфэшъхьаф — илэсныкъом къыщегъэжыгъэу ыкIи нахьыбэу.

ЗэкIэ ахьщэ тынхэм ыкIи фэгъэклотэнэу щылэхэм япхыгъэ къэбарыр нахь игъэкIотыгъэу зэзгъашIэ зышIоигъохэм теле-грам-каналэу «Адыгея — Служу Родине» зыфиIорэм рагъотэцт.

ИШЬЫНЭ Сусан.

КIЭТХЭГЪУ УАХЪТЭР МАКIО

Республикэ гъзетэу «Адыгэ макъэр» 2023-рэ илэсым ия 2-рэ мзых къышъуфахьынэу шъуфаемэ, ащ шъукIэтхэн зэрэшъулъэкIыщт уасэхэр мыщ фэдэх:

Почтэм икIутамэхэу республикэм итхэм:

Индексэу 4326-р:

мзэи 6-м — сомэ 1118,58-рэ
мзэи 5-м — сомэ 932,15-рэ
мзэи 4-м — сомэ 745,72-рэ
мзэи 3-м — сомэ 559,29-рэ
мзэи 2-м — сомэ 372,86-рэ
зы мазэм — соми 186,43-рэ

Индексэу 3816-р

(фэгъэклотэнхэр зилэхэм апай):

мзэи 6-м — сомэ 1098-рэ
мзэи 5-м — сомэ 915-рэ

мзэи 4-м — сомэ 732-рэ
мзэи 3-м — сомэ 549-рэ
мзэи 2-м — сомэ 366-рэ
зы мазэм — соми 183-рэ.

«Адыгэ макъэр» зычIэт унэм ишъушъы-кIатхэмэ (шъор-шъорэу гъзетым шъукIытIыкIон факхэуцт):

мзэи 6-м — соми 150-рэ
мзэи 5-м — соми 125-рэ
мзэи 4-м — соми 100
мзэи 3-м — сомэ 75-рэ
мзэи 2-м — сомэ 50
зы мазэм — сомэ 25-рэ



Корпоративнэ шIыкIэкIэ шъукIатхэмэ, мзэи 6 уасэ къэшъутын факхэу — сомэ 240-рэ. Экземпляр 15-м нахь мымакIэу къишъутхыкIын факхэу, ар мафэ къэс, тхьамафэм 5, къышъуфацэжыщт.

Жьоныгъуаклэм и 18-р — музейхэм я Дунэе маф

Шэныгъэ гупчэ иных, культурнэ баиныгъэм иухъумаклох

Джырэ мафэхэм тиреспубликэ уасэ зилэ шэныгъэ ыкли культурнэ гупчитлу — музей инитлу ит, яшыпкъэу ахэр мэлэжьэх.

1925-рэ илъэсым Адыгэ автоном хэкум изэгъэшлэнклэ Обществэм хэтхэм къалэу Краснодар лъэпкъ музейр щызэхашагъ. Ащ илофышлэхэм чаныгъэ-гуетыныгъэ ахэлыгъ ыкли апэрэ пкъыгъохэри ахэм къауугойгъагъэх: бзылфыгъэ пхъэ цуакъэр, тыжыын бзылфыгъэ бгырыпхыр, тыжыын мыхъур лэлыныр, клэрахъоу дышъэ тхыпхъэ зилэр. Апэрэ лэшхъэтэтэу хэку музейм илагъэр Наурзэ Ибрахим, музейр ишъуашэклэ тарихъ-этнографическэ агъэнэфагъ.

Наурзэ Ибрахимэ пшъэдэ-кльж инэу илэр зехишлэу, лофым ишыпкъэу лууцогъагъ. Апэрэ мафэхэм къащегъэжьагъэу экспедициехэр зехишэщтыгъэх ыкли анах пкъыгъо дэгъухэр музейм паеклэ къызлэклыгъэхъагъэх. Музейр щылэ зыхъугъэм щыублагъэу этнографиемклэ, тарихымклэ ыкли адыгэхэм яархеологиеклэ пкъыгъо 962-рэ къауугойгъ ыкли ахэр фондым хэхагъэх.

Адыгэ хэку гупчэр Краснодар къырахыжьи Мыекъуапэ къызахыжыым музейри къэошчыжыгъ, Адыгэ хэку краеведческэ музейр агъэпсыгъ.

1993-рэ илъэсым Адыгеим и Правительство иунашъоклэ, краеведческэ музейр АР-м и Лъэпкъ музей хъугъэ. Музей лофшэнышхом зилахъ ин хэхагъэхэу, зэоуж охътэ анахъ хылыгъэм ар зэтэгъэпсыхъажыгъэхэу Азэмэтэ Мин-Къутас (пэщэ лэнатлэр ыгъэцэклагъ), отдел пстэуи лоф ащызышлэгъэ Любовь Лебеденкэр, я 60 — 80-рэ илъэсхэм музейм идиректорыгъэу лэшхъэмэфэ Любэ Мэрзанэ ыпхъур лофшлэкло мыпшыжыгъэх. Илъэси 10-м ехъурэ музейм пэщэныгъэ дызэрихъагъ Абрэдж Альмир Нухъэ ыкьом.

Джырэ мафэхэм АР-м и Лъэпкъ музей угъоигъэ гъэшлэгъонхэр, экспонат дэгъубэ, пчъагъэмклэ мин 280-м лыыклахъэу, члэпых. Скульптурэр, графикэр, я XIX — XXI-рэ ллэшлэгъухэм яизобразительнэ искусствэ, декоративнэ-прикладной искусствэр, гъуч ыкли мыжъо лъаплэхэм ахэшлыкыгъэ пкъыгъохэр, адыгэ лъэпкъ шъуашэр, ар зэрагъэдэхэрэ пкъыгъохэр, тыжыын бгъэгупэ чылухэр, бгырыпххэр, къамэхэр, къэмалэхэр, нэмыкхэр бэу фондым хэлъых.



АР-м и Лъэпкъ музей культурнэ баиныгъэхэм яухъумаклоу научнэ-ушэтын лофшэныр егъэцэклагъ: музейм научнэ отделэу 9 ил, еж иунэе тхылъеджаплэ ыкли хъарзынэц илэх. Джырэ мафэхэм Лъэпкъ музейм ипашэр Джыгунэ Фатим Къадырбэч ыпхъур ары, ащ игуадзэр Шэуджэн Налмэс.

Хэгъэунафыкыгъээн фэе Лъэпкъ музейм сыдигъуи къэгъэлъэгъон лофшэнышхо зэрэщыклорэр. Ащ унаклэу фашыгъэм зычлэхъажыгъэхэ нэуж, унитлу зыубытырэ экспозицияклару «Культура и быт адыгов в

конце XVIII — начале XIX вв.» зыфилорэр 2001-м къыщызэлуахыгъагъ, ар егъэжэплэшлу хъугъэ. Теклоныгъэм ия 60-рэ, ия 75-рэ илъэсхэм афэгъэхыгъэ мэфэклэ къэгъэлъэгъонхэр жьоныгъуаклэм, 2005-рэ ыкли 2020-рэ илъэсхэм щызэхашагъэх. Илъэс къэс музейм тарихъ хъугъэ-шлагъэхэм афэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъон 20 фэдиз щырагъэклоклы, лъэпкъым хьалэлэу фэлэжьэгъэ шэныгъэлэжьхэм ацлэклар лотхъабзэхэр зэхашэх. 2010-рэ илъэсым Лъэпкъ музейр зызэхашагъэр илъэс 85-рэ зэхъум, къэгъэлъэгъонэу «Живое прошлое. Наследие Рес-

публики Адыгея в музейных коллекциях» зыфилорэр къыщызэлуахыгъагъ. Ащ апэрэу къэлэдэхэм ыкли республикэм щыпсэухэрэм фондым хэлъ экспонат анахъ дэгъухэр щалэгъугъэх.

Тщыгъупшэ мыхъуштыр АР-м и Лъэпкъ музей ылъапсэ зидзыгъэм къыщегъэжьагъэу клэлэеджаклохэм, ныбжьыклэхэм яплуныгъэ-гъэсэныгъэ зыкыгъэалэтыгъэнымклэ лофышхо зэрилэжьырэр, экскурсие ыкли къэгъэлъэгъон зэфэшхъафхэр, мэфэклэ лотхъабзэхэр бэу зэрэзехишэхэр ары.

Лъэпкъхэр зэрэпхых

Темыр Кавказым ис цыф лъэпкъхэм тарихъ-культурнэ клэн бай зэралэм къыпкъырыкыгъ ахэм яискусствэ фэгъэхыгъэ музейр къызэлухыгъэныр.

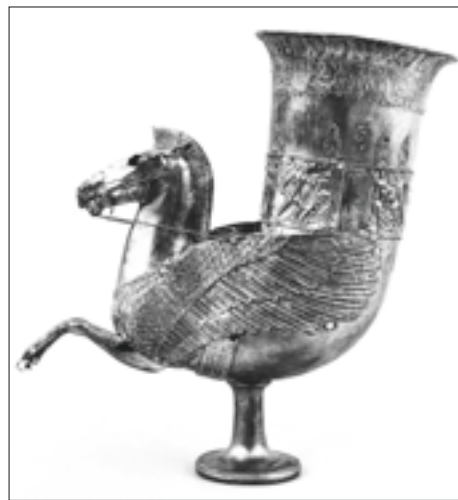
Апэдэдэ мы лофымклэ зишлэш къэзылуагъэр Къоклыплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэклар Къэралыгъо музейеу Москва дэтым тарихымклэ ыкли ижыырэ искусствэмклэ иотдел ипэщагъэу А. М. Лесковыр ары. Тызэрэщыгуазэу, я 80-рэ илъэсхэм яублаплэм, ар Кавказ археологическэ экспедицием ипэщагъ, 1982 — 1983-рэ илъэсхэм Улапэ дэж лшхъэ 17 фэдиз щатлыгъагъ, зыфэдэр къэлэгоое пкъыгъо зэфэшхъафхэу мыутлэ лъэпкъхэм якультурэ къэзылушыхатыхэрэр къычлэхыгъагъэх. Анахъ пкъыгъо хьалэмэтэу къагъотыгъэхэм ащыщыгъ АР-м итамыгъэ шхъэлэ папклэ хъугъэу, тыжыын ритоныр (санэ зэрешхъохэрэ бжъэ теплэ зилэ), тамэ зыгот шы-Пегасыр.

СССР-м культурэмклэ иминистрэ иунашъоклэ, чъэпыогъум и 28-м, 1985-рэ илъэсым мы музейм икьутамэ Мыекъуапэ къыщызэлухыгъ. Ащ ипшъэрыл шхъалэр искусствэм ипроизведениехэр угъоигъэнхэр, зэгъэшлэгъэнхэр, ухъумэгъэнхэр, цыфхэм афэлотэгъэныр ары

ыкли илъэс 37-рэ хъугъэу а лофшэныр зэрифашъуашэу егъэцэклагъ. Апэрэ пашэу Мыекъуапэ къыдэтэдэжгъэ музейм илагъэр шэныгъэлэжь-искусствоведэу, АР-м искусствэхэмклэ изаслуженнэ лофышлэшхоу Кушъу Аслъан Хысэ ыкьор ары. Ащ готэу лофшэнышхо агъэцэклагъ шэныгъэлэжь-этнографэу Сихъу Лидэ, Къуекъо Жаннэ, ныбжьыклэхэу Сулейман Фатимэ, Хьокло Ларисэ, Къоц Жаннэ, нэмыкхэми.

1985 — 1989-рэ илъэсхэм музеиклэм илофышлэхэм Адыгеим, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Къэбэртэе-Бэлыкъарым ыкли Темыр Осетием, Краснодар краим экспедициехэр ащырагъэклоклыгъэх, пкъыгъо зэфэшхъафхэри къащэфыгъэх, шлухъафтынэу къаратыгъэхэри хэтхэу музей фондир щылэ хъугъэ.

1995-рэ илъэсым тыгъэгъазэм апэрэ къэгъэлъэгъонэу «Современное искусство Северного Кавказа» зыфилорэр музейм къыщызэлухыгъагъ. Къэгъэлъэгъоным хэлъ гупшысэр зыер ыкли къызпкъырыкыштыгъэр музейм изэхэщэ-



кларэу Кушъу Аслъан ары. Мы мэфэклэ къэгъэлъэгъоным ехъулэу апэрэ каталогэу «Современное искусство Северного Кавказа» зыфилорэр къыдагъэ-кыгъ. Аслъан гухэлъ иныбэ илагъ, ау хылыгъэу зысымэдэжгъэ уж, 1997-рэ илъэсым идунай ыхъожыгъ. Мы лофышхо ещэжыагъэр лыгъэклогатгъ ишхъэгъусэу Нэфсэт, исэнэхъат-лэнатлэу къалэм иархитектор шхъалэр ыгъэтлылы, музей лоф мыпсынклэм пэуцуагъ. Бзылфыгъэ луш чаным музейм ихэгъэхон лъэныкыо пстэур псынклэу ыгъэнэфагъ: научнэ-угъоеныр, зэхэфыныр,

ухъумэныр, зэклар Урысыем и Къыблэ исурэтышхэм яджырэ искусствэ изытет зэгъэшлэгъэныр, лъэпкъ лэшлагъэхэр зэтэгъэуцожыгъэнхэр, ахэмклэ лэпэщысэхэр, пкъыгъохэр, сурэтшыгъэ зэфэшхъафхэр къызлэклагъэхъэгъэнхэр ыкли Темыр Кавказым ит художественнэ музейхэм зэпхыныгъэ адырлэныр, Адыгеим исурэтыш нахыжхэм ялофшлагъэхэмклэ каталогхэр къыдэгъэклэ-гъэнхэр ыкли музейм икьутамэ унаклэ фэшлыгъэныр, шапхъэхэм адиштэу ар зэгъэклогъэныр ыкли къызэлухыгъэныр. А пстэури фызэшлоклыгъ.

Илъэс 20-м ехъурэ Нэфсэт мы музейм пэщэныгъэ дызэрихъагъ, зэклар музей лофышхом ыгуи, ыпси, ыкларчли бэдэдэу хилъхагъ. Фондым музейнэ пкъыгъо шхъалэу хэлъхэм япчъагъэ 5000-м шхъадэклыгъ. Экспонатэу члэлхэр Темыр Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэ ианых уасэ зилэ лэшлагъэх.

Илъэс зытлуш хъугъэу, музейм икьутамэу Мыекъуапэ дэтым ипашэр Шъуауапцэкэо Аминэт Щэбанэ ыпхъур ары. Лъэпкъ искусствэр ныбжьыклэхэм ыкли клэлэцлыклухэм зэлыгъэшлэгъэнымклэ, художественнэ культурэ ялэ хъунымклэ музейм илофышлэхэм бэ ашлэрэр.

Нэклубгор зыгъэхъазырыгъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр: АР-м и Лъэпкъ музей ихъарзынэц.

ИофшIэнкIэ къалэжьи

Непэ зигугъу къэтшытхэр джыри псаоу шылэхэзэ зыфэдэ къэмыхугъу зигугъу ашыхэрэм ащыц хугъэх. Валентина Кожемякина советскэ лъэханым зэрэхэгъоу ашлэщыгъ пIоми хэгъэхуагъэ хуштэп. Джащ фэдэу ацIэ ралуагъ Лидия Кабаненкэмрэ Хьэгъэжъе Джонсонрэ.

ИофшIэныр шIу зэралъэгъу-рэмкIэ, гъэхъагъу ашыгъэхэмкIэ, непэ къызнэсыгъэм зытемыклогъэхэ рекордэу агъэуцугъэхэмкIэ ахэм лъытэныгъи, шъхьэкIэфэныгъи, къэралыгъо тынхэри къалэжьи.

ИлъэсыбэкIэ узэкIэлэбэжымэ, блэкIыгъэ лIэшлэгъум ия 80-рэ илъэсхэм, Шъачэ хахьэрэ поселкэу Вардане щыпсэурэ Валентина Кожемякина ыцIэ Шъачэ имызакъоу, хэгъэгум итарихъ пытэу хуцуагъ. Чэмыщэ къызэрыкIоу рекордышохэр зыгъэуцугъэр нэбгырэ миллион пчъагъэмэ щысэтэхыплэ афэхъугъ.

Валентина Кожемякина Новосибирскэ хэкум къыкIыгъу, илъэс тIокIишым ехьурэ тикъалэ

къызфагъэшъошагъэхэу, ВДНХ-м идышгъэ медалитIу къэзыхыгъу, нэмыкI тынхэмкIэ мызэу-мытIоу къыхагъэщыгъу, ежъ илъэхъан зэрыгушхоштыгъэ, агъэлъапIэщыгъэ Валентина Кожемякина 2020-рэ илъэсым дунаим ехыжьи.

Аужырэ илъэсипшI заулэм ар пенсиум шыIэу, поселкэу Вардане игупчэ ит фэтэр цыкIум щыпсэуштыгъ. Къалэм ишыIакIэ, ветеранхэм яорганизацие ИофшIэн чанэу ахэлэжъэщыгъ, ныбжьыкIэхэм бэрэ ахахъэщыгъ. Цыф гъэшIэгъоныгъ, хьакIэхэр икIасэхэу, гушубзюу сыдигъокIи апэгъокIыштыгъ. «Адыгэмакъ» икорреспонденти ахэм ащыц хунэу тIогъогъурэ инасып къыхыгъ.

советскэ лъэханым радиомы, телевидениеми зигугъу бэрэ ашыштыгъэхэр, художественнэ фильмэхэр зытырахыштыгъэхэр. Непэ ар поселкэу Псышуапэ дэс, ипшъашъэ, ипхорэльфхэм адэлсэу.

Лидие Иван ыпхъум ибиографии къызэрыкIу. Ставрополем къышыхугъ, игъашIэ инахыбэр Краснодар краим и Отраденскэ район шигъэкIуагъ, илъэс 30 фэдизрэ былым лъэпкъышIухэр зыцахьурэ хъызмэт-шIапIэу «Урупский» зыфиорэм щылэжъагъ, апэ чэмыщэ къызэрыкIуагъ, нэужым бригадирьгъ.

1971-рэ илъэсэу щабэ къызэракIыхэрэм фэшI Социалистическэ ИофшIэным и Лыхъужь цIэр къызфагъэшъошагъэр ыпэ-кIэ къызэрыкIоу шыIагъ. Къэралыгъо тынхэр къызыратым, зэрэхэгъоу зэлъашIагъ пIоми хушт.

Гурыт ыкIи апшъэрэ еджаплэхэм арагъэблагъэщыгъ, ИофшIэ-кIо купхэм алуагъакIэщыгъ, хэгъэгур къызэпIкIухъэщыгъ. Ичыплэгъухэм РСФСР-м и Апшъэрэ Совет идепутатэу тIогъогъурэ хадзыгъ, КПСС-м изэфэситIум ахэлэжъагъ. А лъэханым а зепстэур лъытэныгъэхшохэр къызэрэпфашIэрэм, узэрагъэлъапIэрэм яшыхъатэу шытыгъэх.

— **Сищылэныгъэ нэмыкI шыпкIэ хугъагъ, — къелуатэ Лидие.** — ИофшIэным ицыфэу, пэрытныгъэр зылыгъэхэу, рекордхэр зыгъэуцухэр а лъэханым хэгъэгущом илыхъужьхэу алыгъэщыгъэх, агъашIуштыгъэх. Ащ фэдэм сэ сесэгъагъэл, сылэжъэкIоу къызэрыкIуагъ, ау зэрифэшъуашэм тетэу сызекIон фаеу хуштыгъ. Москва, ВДНХ-м мызэу-мытIоу сащылэу, опытэу силэмкIэ цыфхэм садэгъагъ, нэмыкIэхэм ИофшIэн зэралэжъагъ.

Лидия Кабаненкэм тын зэфэшъхъафыбэ иI. МэкъумэщышIэ ИофшIэн къынкIэ ахэр къылэжьи-гъэх. 1965-рэ илъэсым краим ибылымэхъо анахъ дэгъоу къы-

хахыгъагъ. Ащ ыуж илъэсиплI тешIагъэу ВДНХ-м итыжьи медаль къыхыгъ, илъэсипф зытешIэ ужым етIани джэрэ медаль къырихыгъ. Социалистическэ ИофшIэным и Лыхъужь цIэр къызыратым ыужыми Лениным иорденкIэ тIогъогъурэ къыхагъэщыгъ.

Илъэс 40-кIэ узэкIэлэбэжымэ, 1983-м, ар поселкэу Псышуапэ къэкIожьи. 1997-рэ илъэсым пенсиум кIофкIэ пансионатэу «Янтарь» зыфиорэм щылэжъагъ, ащ ипрофсоюзнэ комитет ипэцагъ. Мыгъэ я 88-у жьоныгъокIэ мэфэкIэхэр хигъэунафыкIыгъэх.

Хьэгъэжъе Джонсон нэмыкI лъэныкыу ыцIэ зыщызэлъашIа-

Иоф горэм сызэрэфагъазэрэм фэшI, нэмыкIэхэм афамыдэрэр сагъашIэщыгъ. ШыкIэу а лъэханым згъэфедэщыгъэхэр илъэс 15 фэдизкIэ уахътэм ыпэ итыгъэх. Гъэхъагъэхэм сакъы-фэзыщэщыгъэ хэлыплэхэр а уахътэм шапхъэу шылагъэхэм зыпарэки адиштэщыгъэхэп. Арышъ, «Илъэхъан ыпэ ишъы-гъэ реформатор» цIэр мы лъэныкыомкIэ къысэптыми хуштыгъ, — **къылогъагъ Хьэгъэжъе Джонсон журналэу «Норильский никель» зэдэгущылэгъу къыздешым.**

Советскэ лъэхан ужкIэ ты-заджэрэ уахътэми Хьэгъэжъаер хэгъэгум къышхъэпагъ. IэнэтIэ зэфэшъхъафхэм алутэу Иоф



гъэр. АдыгэхэмкIэ мыхэбзэ цIэу ащ иIэр ятэ заом шыIэу, игъусэ кIалэм ыцIэу къыфиусыгъагъэу ары къызэралорэр. НэмыкIэу Иофым хэлъыр къылотэнэу ятэ игъо ифагъэп, хэклодагъ.

Илъэс 16 нахъыбэ ымыныбжэу, джыри кIэлэ дэдэу, Джонсон Темыр Кавказым икъушъхъэ-металлургическэ институтэу къалэу Орджоникидзэ (джы Владикавказ) дэтым чIэхъэгъагъ. Ар къызеухым, а лъэханым зэрэхэбзагъэу, къалэу Норильскэ Иоф шишIэнэу агъэкIогагъ. ГьоплэшI заводым инженер-металлургэу щыригъа-жьи, гъэткIуакоу шытыгъ, мастерыгъ, мастер шъхъэлагъ, цехым ипашэ игодзагъ, етIанэ ащ пашэ фашыгъагъ.

Чаныгъэу хэлъым, администратор сэнаушыгъэу Тхьэм къы-хилъхъагъэм яшIуагъэкIэ Джонсон гъэхъэгъэ инхэр хъызмэт-шIэкIо Иофым шишыгъэх. Ар сыдигъокIи участкэ анахъ къы-нэу, нэмыкIэхэм афэмыкIочышты-хэм афагъазэщыгъ. Илъэс 34-рэ нахъ ымыныбжэу, ащы-гъум Казахстан икъалэу Балхаш къушъхъэ-металлургическэ комбинатэу дэтым идирикторыгъ, ащ къылуащи гьоплэшI заводым пашэ фашыгъагъ. Ащ ыуж мы лъэныкыо дэдэм фэгъэзэгъэ Надеждинскэ заводэу зэтэзыгъэр зэтыригъэуцожьи-гъагъ. 2000-рэ илъэсым Красноярскэ краим и Хэбзыхъухъэ ЗэлукIэ идепутатэу хадзыгъагъ, Норильскэ имэр ихэдзынхэм ахэлэ-жъагъ.

— **Советскэ лъэханым ре-формэ шыныр хабзэм икIэса-гъэл, ар шапхъэу къыгъэуцу-гъэхэм адиштэщыгъэл. Арэу щытми, сэ ренэу «пхырытхъун»**

ышIагъ, игъэхъагъэхэр хъыз-мэтшIапIэ анахъ инэу Урысы-ем итхэм ащыц итарихъ къы-хэнэхыгъэх.

— **Мзэ пчъагъэрэ кабине-тым сыккычIэмыхъэу хуштыгъ, цеххэм сащылэу, рабочхэм чэщи мафи сахэтыгъ, — ыгу къэкIыжьи а лъэханым.** — Пашэр рабочэ къызэрыкIом къекIолэшъунэу шытымэ, Иофхэр зытетхэм хэзыгъэ имыIэу ащы-гъозэщт, джашыгъум тэрэзэу зэрээкIоштыр къыхэхыгъошIу фэхъушт.

Социалистическэ ИофшIэным и Лыхъужьэу, «Хэгъэгум ыпашъхъэ гъэхъагъэу шышыгъэхэм апай» зыфиорэ орденом ия III-рэ шъуашэ зилэ орденомкIэ, ЛэжъэкIо Быракъ Плъыжым иорденкIэ, нэмыкI къэралыгъо тынхэмкIэ къыхагъэщыгъэу, Хьэгъэжъе Джонсон илъэс 83-рэ ыныбжэ, пенсиум щыI. Ау ащ пае къэмынэу, гуахъо зыхигъотэн ИофшIэн къызфигъоты-жьи. 2005-рэ илъэсым темыр къалэу Норильскэ къыдэкIыжьи, къыблэ къалэу Шъачэ къэкIо-жьи, Iэзэплэ-зыгъэпсэфыплэ зэхэтэу «АкваЛео» зыфиорэр ПсышIопэ районым шишыгъ.

— **Тыгъуасэ пшIэгъэ дэдэр непи кIэпшыкIыжьиным нахъ дэй, нахъ фэдэнчъэ шыIэп, — ылуагъ ащ «Урысые гъзетым» зэдэгущылэгъу къыздешым.** — **Мафэ къэс кIэ горэ къэб-гъотыным, ар шыIэныгъэм шы-пхырыпшыным, цыфхэри ащ хэпшэнхэм упыпIын фае.**

Джа девизым ежъ сыдигъо-кIи текIыгъэп.

НЫБЭ Анзор.

Сурэтхэр: авторым ихъар-зынэщ ыкIи зэлухыгъэ къэбар-лыгъэлэс амалхэр.



дэсыгъ, совхозэу «Черноморец» зыфиорэм шылажъэщыгъ. Я 60-рэ илъэсхэм пэрытныгъэр зылыгъэхэм ащыц хугъэ, 1976-м зы чэм пэпчъ щэ килограмм 6021-рэ къыкIыхыгъ. Ар къэгъэлэжъон инэу шытыгъ, ау ащ бзылфыгъэр къышхуцугъэп.

1981-рэ илъэсым а пчъа-гъэр 7120-м нигъэси, рекордэу ыгъэуцугъэмкIэ ыцIэ Советскэ Союзым щызэлъашIагъ. Ащ фэгъэхыгъэу гъзетхэм къат-хыгъагъ, радиомы, телевиде-ниеми къатыгъагъ. Илъэс те-шIагъэу «Социалистическэ ИофшIэным и Лыхъужь» зы-фиорэ цIэр къыфагъэшъо-шагъ. Ащ годзагъэу автомоби-лэу «Москвич» къэралыгъом къыритыгъагъ.

Валентинэ шыIэныгъэ гъогу къын къэзыкIугъэ лIэужхэм ащыц, ау зыпарэки тхъаусыхэу, игумэкIыгъохэм ягугъу къышIэу зэхэпхыштыгъагъэп. Илъэс 85-рэ юбилеим зы илъэс лъигъэ-шIэжьи-гъэп. Социалистическэ ИофшIэным и Лыхъужьэу, Пшы-зэ шъолъыр мэкъумэщ хъыз-мэтымкIэ изаслуженнэ ИофшI-шэу, Лениным ыкIи ЛэжъэкIо Быракъ Плъыжым яорденхэр



— **Сэ сытхъаусыхэныр гунахъ, ау... лъэхъаныри, цыфхэри джы зыщыфэмыдагъэхэ уахътэу, ИофшIэным и Цыф шъхъэклафэ фашIэу инкIэ зыщатхыштыгъэр ныбжьи сщыгъупшэжьиштыгъ. А гукъэкIыжхэр сэркIэ пстэумэ анахъ лъапIэх, — къысилогагъ ащ аужырэу сызыIокIэм.**

Заслуженнэ пенсионерэу **Ли-дия Кабаненкэм** фэдэхэр ары

Тинепэрэ лыхъужьхэр ящысэтехыпIэх

Адыгэ шьолпыр клэлэцлык-ныбжьыклэ общественнэ движениеу «Адыгеим икьэээкь ныбжьыклэхэм я Союз» зыфилорэм кьэээкь гуфитэу хэушьяфыкыгъэ дзэ операцием шылэхэм афэгъэхыгъэ зэлухыгъэ зэнэкьокьоу «Тилъэхъан илхыужьхэр» зыцIэм иклэуххэр зэфихьысыжыгъэх.

Кьалэу Анапэ щыц я 8-рэ классым щеджэрэ Елена Дружининам илофшлагъэ анахь дэ-гоу осэслхэм алытагъ. Лъэ-ныкьоу «Кьалэм итарихь пытэу ыцIэ хэхагъ» зыфилорэм ОБЖ-

мклэ клэлэегъаджэу Iоф зышлэ-гъэ, Анапэ икьэээкь обществэ хэтыгъэ Евгений Муровскэм икьэбар кыщырилотыкыгъ. 2023-рэ ильэсым гъэтхапэм и 25-м Евгений идзэ пшъэрылхэр

ыгъэцаклэхэзэ Донецкэ дэжъ щыхэкIодагъ. Кьытклэхъухьэрэ ныбжьыклэхэм ящысэтехыпIэу ар щытыгъ. Ежыр спортсмен-ныгъ, ыгъэсэрэ ныбжьыклэхэм спортыр шлу аригъэлъэгъугъ.

Ятлонэрэ чыпIэр кьыдэзы-хыгъэ Анапскэ районым щыц Алексей Шамрай икьэлэ класэу Херсон кытегушылагъ, заор кьемыжъэзэ насыпышлоу ащ щыпсэугъ, щеджагъ. Заор кьызе-жъэм узэу ыкли шынагъоу зэха-шлагъэр, неонацистхэм якьалэ кьызэрагъэуагъэр, тидзэхэм Херсон шыщхэр кьызэраухъу-магъэхэр, шлушлэ Iэпылэгъу кьазэрэфэхъугъэхэр игукъэ-кыжыхэмклэ кырилотыкыгъ.

Ящэнэрэ чыпIэр фагъэшъо-шагъ Краснодар краим ит кьу-тырэу Свободнэм щыпсэурэ я 5-рэ классым щеджэрэ Арина Курдовам. Кьэээкь ныбжьыклэ цыклым хэушьяфыкыгъэ дзэ

операцием хэлажъэхэрэм шлу-шлэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэным иунагъо исхэм ялахьышлу зэрэ-хашыхагъэр итхыгъэ кыщы-рилотыкыгъ.

Ащ нэмыклэу кьэээкь шэн— хабзэхэм зэрафэшъыпкьэхэм кьыхэкIэу ныбжьыклэ заулэ щытхъу тхылхэмклэ кьыхагъэ-щыгъэх.

Теклоныгъэр кьыдэзыхыгъэ-хэм Адыгеим икьэээкь ныбжьы-клэхэм я Союз идипломхэр ыкли Мыекьопэ кьэээкь отделым инэпэеплэ шлухьафтынхэр афа-гъэшъошагъэх.

**Мыекьопэ кьэээкь отде-
лым иатаман илэпылэгъоу
Е. ЗАГОРУЛЬКО.**

Тикъэралыгъо ищынэгъончъагъэ пай

Урысыем пэшлуклохэу США-м ыкли европэ кьэралыгъохэм ащы-псэухэрэр аужырэ уахътэм зигугъу лъэшэу Iурэ дунэе проектхэм язэхэгъэуцон дэлажъэх.

Фэдэ кIуачIэхэм кьэралыгъо хэбзэ кьулыкьухэм, кьэбарлыгъ-гъэлэс амалхэм, бизнес купхэм игъэкIотыгъэ зэпхыныгъэхэр адырIэх. Проектэу «Кавказ шьхьафитым пай» зыфилорэр ахэм зэу ащыц. Урысыем пэ-шлуклорэ радикальнэ епллы-клэхэр зилэхэу, Израиль щыпсэ-урэ журналистэу А. Шмулевичыр проектым ипаш ыкли идеолог. «Шьхьафит Черкесиер» зы-фаусыгъэ проектым ипшъэрылх шьхьаIэхэм ащыц (зэхэцаклор ыкли пашэр — Ягъэнэ И.) Уры-сыем пэшлуклорэ тилъэпкьэгъу активистхэу Iэклыбым шылэхэм-рэ радикальнэ лъэпкь сооб-ществэу Украинэм шызэхэща-гъэмрэ язэпхыныгъэхэр нахь пытэ шлыгъэныр.

Урысыем пэшлуклорэ движе-ниеу «Гражданскэ Советым» (2022-рэ ильэсым Варшавэ шызэхэщагъ) илофшлэн Ягъэнэ И. «Шьхьафит Черкесиер» ипашэу хэлэжъагъ. Украинэм иулэшыгъэ кIуачIэхэм мобили-зация ыкли техникэскэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэнымклэ Гупчэр Советым епхыгъэу зэхэщагъ. Ежъхэм яшлюигоныгъэкIэ мыщ хэхагъэхэм я Черкес батальон Ягъэнэ И. Гупчэм шызэхэщэн имурад. Урысые Федерацием пэуцурэ дзэ Iофтхьабзэхэм ар ахэлэжъэшт (2022-рэ ильэсым ибжыхъэ ехъулIэу Украинэм иулэшыгъэ кIуачIэхэм черкес дзэклопI 24-рэ ахэтыгъ). Кьы-рым-кьэндзал батальонэу «Кьы-рым» зыфилорэм хэтхэу черкес

гукъэло батальоным хэхащтхэр заом Iухъанхэу фагъэхъазы-рыштых (зигугъу кьэтшыгъэр Украинэм иулэшыгъэ кIуачIэ-хэм ахэтэу 2017-рэ ильэсым шыублагъэу Донецкэрэ Луг-ганскэрэ ащэзао, командирыр И. Акаев).

Ягъэнэ И. кьызэрипорэмклэ, черкес гукъэло батальоныр «Шьхьафит Черкесиер» идзэ тамэу талэкIэ кьыгоуцошт.

Шапхъэхэм адимыштэрэ дви-жениеу «Малиновыи клин» зы-филорэм зэпхыныгъэ дишлынэм Ягъэнэ И. Iуж ит (япашэхэр Е. Бурсаниди ыкли Д. Доров-ских). Кьырым Урысыем зэрэ-хэхажыгъэмрэ хэушьяфы-кыгъэ дзэ операциемрэ аде-зымыгъаштэрэ украинцэхэу

Пшызэ шьолпыр щыпсэухэрэм зыкыныгъэ кьахэлхъэгъэным ар фэлорышлэ. «Шьхьафит Чер-кесиер» «Малиновыи клин» зыфилорэмрэ язэдэлэжъэныгъэ зэзыпхынэу зыщыгугъыхэрэр проектэу «Пшызэ Республикэу — Черкесиер» зыфилорэр ары — Краснодар краим ыкли Темыр Кавказым ишъолпырхэм ащы-псэурэ кьэээкьхэм ыкли адыгэ-хэм яшхьафит кьэралыгъо ар хъунэу щэгугъых. Проектым иавторхэм ягухэлпкIэ «Пшызэ Республикэу — Черкесиер» Польшэм пхыригъэклынэу зыуж ит блокэу Балтийскэ-Хышлу-цIэ Уния (Балтийскэ-ХышлуцIэ Союз) зыфилорэм изы Iахъ хъу-нэу агъэнафэ.

Непэрэ мафэм ехъулIэу зигугъу кьэтшыгъэ проектхэм Iэклыбым щыпсэурэ хэхэс адыгэ-хэм адырагъэштагъэп. Ар хэ-гъэкли, Черкес гукъэло батальон зэхэщэгъэным игукъэкли Тырку-ем щыпсэурэ адыгэхэм лъэшэу аумысыгъ.

Интернет нэклубгъохэм ащы-хэм арыплъэгъон плъэкIышт Ягъэнэ И. игукъэклхэм адыра-

гъаштэу. Тыркуем шызэхэщэгъэ Кавказ хасэхэм я Федерациеу ыкли мы кьэралыгъом ичеркес хасэхэм я Федерациеу Iэклыбым щыпсэурэ диаспорэм щыщхэр зыхэхъэхэрэ общественнэ объ-единениехэм ахэт ныбжьыклэ пэрытхэри ахэм ащыщых.

Iофым хэшлыкI физилэхэм зэралытэрэмклэ, ыпшъэклэ зигугъу кьэтшыгъэ проектхэм япхырышын тегъэпсыхъагъэу ахэм япашэхэм закьыфагъэзэн альэкIышт Урысыем щыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм: шлэныгъэ-лэжъхэм, ныбжьыклэ анахь чанхэм, культурэмрэ искусств-вэмрэ альэныкьокIэ лажъэхэрэм — зиеплыкIэхэр кьахэщыхэу, кьэралыгъом шызэрахъэрэ по-литикэм дырамыгъаштэ зыхъу-клэ, зишлэшъуныгъэхэм нэ-мыклхэу Урысыеми, Iэклыбыми ащыпсэухэрэр кьатезыгъэхъэ-шъуштхэм.

ЕпллыкIэ пхэнджхэм шъуа-фэсакъ, тикъэралыгъо зэщызы-гъэкьон зыльэкIышт кIуачIэхэм зыдыашуыгъэхых.

НЭФШЪЭГЪО Батыр.

Кьулыкьум шьугу кьегъэкIыжы

Гъэтхапэм и 1-м 2023-рэ ильэсым кыщегъэжъагъэу машлом пэ-шлуклогъэным фытегъэпсыхъэгъэ шапхъэхэм зэхьокIыныгъэхэр афэ-хъугъэх, ахэр зыфэгъэхыгъэр дачэм машло зэрэщашырэр ары.

Ащ ыпэкIэ машлор ячлыгу Iахъ зэрэщашышт шлыкIэм дачникхэр кьыклэупчIэщтыгъэх. Мэзаем и 28-м, 2023-рэ ильэсым нэс агъэфедэщтыгъэ шапхъэм елты-тыгъэу пкIашъэхэр, чьыг кьу-тамэхэр, уцыжъхэр агъэстыжын-хэм фэшI унэхэм ыкли псэуа-лэхэм метрэ 50-клэ кьакIэ-лпырыкIынхэу щытыгъэх. Дачэ Iахъхэр зэрэцIыкIухэм кьыхэ-клэу ар гъэцэкIэгъуае хъуштыгъ, нахьыбэрэмклэ бгъэфедэшъунэу щытыгъэп.

ШэпхъакIэу щылэм ишлуагъэ-клэ машлом ишлын епхыгъэ Iофхэр нахь агъэушъэбыгъэх. ПсэупIэхэм, чьыгхатэхэм, хатэ-хэм пкIашъэхэр, чьыг кьутамэ-хэр ыкли уц гъугъэхэр ащыбгъэ-стыжынхэм пае унэ-псэуа-лэхэм метрэ 15-клэ уакьыклэ-лпырыкIымэ джы икьушт. Ау

машлор гъучI пхъэчаим (шьон-дырым) ыклоцI ипшыхъагъэмэ, метри 7,5-м нахь чыжъэу псэуа-лэхэм уалумыкIыми хъунэу шэпхъакIэм кьыщело.

Упщэрыхъаным фэшI ман-галхэм, нэмыкI хьакухэм машло арыпшыхъаштмэ, члыгу Iахьым тет унэм метри 5-клэ укьыкIэры-кIынэу щыт, метри 2-м кьыщы-мыклэрэ радиусым щыфэ гъэ-стыныпхъэхэр ащыбгъэфедэхэ хъуштэп.

Машлор щынэгъончъэнымклэ шапхъэхэр зыукьохэрэм апае агъэнэфэгъэ тазырхэр:

— цыфым ышлэрэр зэрэ-мытэрэзымклэ макъэ рагъэлу е тазырэу сомэ мини 5-м кьы-щегъэжъагъэу мин 15-м нэс тазыр тыралхъэ, ау машлом пэшлуклорэ режимыр шьолпы-рым зыщагъэцаклэрэ уахътэм

шапхъэр Iукуагъэмэ, тазырэу цыфым тыралхъэрэр зыфэди-зыр сомэ мини 10-м кьыще-гъэжъагъэу мин 20-м нэсы;

— IэнатIэм Iутым ышлэрэр зэрэмытэрэзымклэ макъэ ра-гъэлу, е тазырэу сомэ мин 20-м кьыщегъэжъагъэу сомэ мин 30-м нэс тыралхъэ, ау машлом пэшлуклорэ режимыр шьолпы-рым зыщагъэцаклэрэ уахътэм шапхъэр Iукуагъэмэ, тазырэу IэнатIэм Iутым тыралхъэрэр зыфэдизыр сомэ мин 30-м кьыщегъэжъагъэу мин 60-м нэс;

— юридическэ лъапсэ зимыIэ предприниматель Iофшлэным фэгъэзагъэм ышлэрэр зэрэмы-тэрэзымклэ макъэ рагъэлу, е тазырэу сомэ мин 40-м кьыще-гъэжъагъэу сомэ мин 60-м нэс тыралхъэ, ау машлом пэшлу-клорэ режимыр шьолпырым



зыщагъэцаклэрэ уахътэм шап-хъэр ащ фэдэм Iукуагъэмэ, тазырэу тыралхъаштыр зыфэ-дизыр мин 60-м кьыщегъэжъа-гъэу сомэ мин 80-м нэс;

— юридическэ лъапсэ зилэм ышлэрэр зэрэмытэрэзымклэ ма-къэ рагъэлу, е тазырэу сомэ мин 300-м кьыщегъэжъагъэу мин 400-м нэс рагъэты, ау машлом пэшлуклорэ режимыр шьолпы-рым зыщагъэцаклэрэ уахътэм шапхъэр ащ фэдэм Iукуагъэмэ, тазырэу ащ тыралхъаштыр сомэ мин 400-м кьыщегъэжъа-гъэу мин 800-м нэс;

— машлор щынэгъончъэ-нымклэ унашъохэр зыукьуа-гъэу, ащ кьыхэкIэу зыгорэм имылку зэрар езыхыгъэм, е цыфым ипсауныгъэ мылъэ-шым кьыщыублагъэу хьылъэм нэсэу иягъэ езыгъэкIыгъэм тазырэу тыралхъаштыр сомэ мин 40-м кьыщегъэжъагъэу мин 50-м нэс.

БЭРЗЭДЖ Ренат.

Мыекъуапэ ыкли Мыекъо-пэ районым машлом лпы-плъэгъэнымклэ ядознава-тель шьхьал.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ и Указ заулэмэ кӀуачӀэ ямылӕжъу лытӕгъэным ехылаӕ

Урысые Федерацием и Президент 2023-рэ илӕсым цылэ мазэм и 13-м ышӕгъу Указу N 12-р зытэтӕу «КӀэлӕцӕкӀу зилӕ унагъохэм социальнӕ лӕпылӕгу ягъӕгъотыгъэнымкӀӕ лӕфыгъо заулэмэ яхылаӕ» зыфилорӕм, Урысые Федерацием и Правительствӕ 2022-рэ илӕсым тыгъӕгъазэм и 29-м ышӕгъу унашӕу N 2522-р зытэтӕу «Урысые Федерацием и Правительствӕ 2022-рэ илӕсым чъэпыогъум и 29-м ышӕгъу унашӕу N 1933-р зытӕтым зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъэнхӕм, лӕзӕмӕ кӀуачӀэ ямылӕжъу лытӕгъэным яхылаӕ» зыфилорӕм, Адыгэ Республикэм и Законӕу 2022-рэ илӕсым тыгъӕгъазэм и 29-м аштагъу N 174-р зытэтӕу «Адыгэ Республикэм и Законӕу «Яцӕнӕрӕ е ац кӕкӀӕлӕпыклорӕ сабыир кӕзыхъукӀӕ, гъот макӀӕ зилӕ унагъохэм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу зӕралукӀӕрӕм, лӕзӕмӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу зӕраратырӕм яхылаӕ» зыфилорӕм зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъэнхӕм фӕгъӕхыгъэм» адистӕу **унашӕо сӕшӕ:**

1. КӀуачӀэ ямылӕжъу лытӕгъэным:
1) Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2020-рэ илӕсым мӕлылфӕгъум и 8-м ышӕгъу Указу N 43-р зытэтӕу «Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу кӕзӕраратышт шӕклӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2020, N 4);
2) Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2020-рэ илӕсым

жьоныгуаклэм и 18-м ышӕгъу Указу N 63-р зытэтӕу «Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу кӕзӕраратышт шӕклӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2020, N 5) зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъэнхӕм фӕгъӕхыгъэм»;

3) Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2021-рэ илӕсым цылэ мазэм и 25-м ышӕгъу Указу N 8-р зытэтӕу «Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу кӕзӕраратышт шӕклӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2021, N 1) зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъэнхӕм фӕгъӕхыгъэм»;

4) Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2021-рэ илӕсым мӕлылфӕгъум и 16-м ышӕгъу Указу N 53-р зытэтӕу «Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу кӕзӕраратышт шӕклӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2021, N 4) зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъэнхӕм фӕгъӕхыгъэм»;

5) Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2022-рэ илӕсым гъӕтхӕпӕм и 31-м ышӕгъу Указу N 33-р зытэтӕу «Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу кӕзӕраратышт шӕклӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2022, N 3) зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъэнхӕм фӕгъӕхыгъэм»;

6) Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2022-рэ илӕсым бӕдзӕогъум и 27-м ышӕгъу Указу N 79-р зытэтӕу «Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу кӕзӕраратышт шӕклӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2022, N 7) зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъэнхӕм фӕгъӕхыгъэм».

2. Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу лӕфӕрӕ атефӕрӕ ахъцӕ лӕпылӕгъу Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2020-рэ илӕсым мӕлылфӕгъум и 8-м ышӕгъу Указу N 43-р зытэтӕу «Илӕсӕ 3-м кӕщӕгъӕжъагъу лӕзӕмӕ 7-м нӕс зыныбжъ кӀэлӕцӕкӀу зилӕхӕм мазӕ кӕс ахъцӕ лӕпылӕгу кӕзӕраратышт шӕклӕм ехылаӕ» зыфилорӕм диштӕу агъӕнӕфӕгъӕр лӕлӕу агъуцугъӕр еклӕфӕ е 1995-рэ илӕсым жьоныгуаклэм и 19-м аштӕгъӕ Федеральнӕ законӕу N 81-р зытэтӕу «КӀэлӕцӕкӀу лӕзӕмӕ кӕралыгъо ахъцӕ лӕпылӕгъу аратырӕм ехылаӕ» зыфилорӕм кӕзырӕрӕщӕдӕлӕтыгъӕм диштӕу кӀэлӕцӕкӀу кӕзырӕрӕхъуӕм, зӕралпӕрӕм епхыгъу ахъцӕ лӕпылӕгъу агъӕнӕфӕфӕ ятыгъӕнӕу ухӕсыгъӕнӕу.

3. Официальнӕу кӕзыхаутырӕ мафӕм щӕгъӕжъагъу мы Указым кӀуачӀӕ илӕ мӕхъу.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ
КЪУМПИЛ Мурат**

кӕ. Мыекъуапӕ,
мӕлылфӕгъум и 18, 2023-рэ илӕс
N 66

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и закон заулэмэ кӀуачӀэ ямылӕжъу лытӕгъэным ехылаӕ

Адыгэ Республикэм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм 2023-рэ илӕсым мӕлылфӕгъум и 20-м ыштагъ

А 1-рӕ статья. Адыгэ Республикэм и закон заулэмэ кӀуачӀэ ямылӕжъу лытӕгъэным ехылаӕ
КӀуачӀэ ямылӕжъу лытӕгъэным:

1) Адыгэ Республикэм и Законӕу 2015-рэ илӕсым тыгъӕгъазэм и 18-м аштагъу N 488-р зытэтӕу «Къӕралыгъо е муниципальнӕ мылӕкум хӕхъӕр чӕгу лӕхъхъу унӕ псӕолӕшӕным е унӕ лӕпылӕгу хъызмӕтым изехъан фытегъӕпсыхъагъӕхӕр ыпкӀӕ хӕмылӕу кӕзыфагъӕфӕдӕнӕу цыфхӕм ятыгъӕнхӕм фӕшӕ муниципальнӕ образованиӕхӕмрӕ сӕнӕхъатхӕмрӕ гъӕнӕфӕгъӕнхӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2015, N 12);
2) Адыгэ Республикэм и Законӕу 2020-рэ илӕсым тыгъӕгъазэм и 17-м аштагъу N 413-р зытэтӕу

«Адыгэ Республикэм и Законӕу «Къӕралыгъо е муниципальнӕ мылӕкум хӕхъӕр чӕгу лӕхъхъу унӕ псӕолӕшӕным е унӕ лӕпылӕгу хъызмӕтым изехъан фытегъӕпсыхъагъӕхӕр ыпкӀӕ хӕмылӕу кӕзыфагъӕфӕдӕнӕу цыфхӕм ятыгъӕнхӕм фӕшӕ муниципальнӕ образованиӕхӕмрӕ сӕнӕхъатхӕмрӕ гъӕнӕфӕгъӕнхӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2020, N 12) иа 1-рӕ статья зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъӕным фӕгъӕхыгъэм»;

3) Адыгэ Республикэм и Законӕу 2022-рэ илӕсым тыгъӕгъазэм и 29-м аштагъу N 171-р зытэтӕу «Адыгэ Республикэм и Законӕу «Къӕралыгъо е муниципальнӕ мылӕкум хӕхъӕр чӕгу лӕхъхъу унӕ псӕолӕшӕным е унӕ лӕпылӕгу хъызмӕтым изехъан

фытегъӕпсыхъагъӕхӕр ыпкӀӕ хӕмылӕу кӕзыфагъӕфӕдӕнӕу цыфхӕм ятыгъӕнхӕм фӕшӕ муниципальнӕ образованиӕхӕмрӕ сӕнӕхъатхӕмрӕ гъӕнӕфӕгъӕнхӕм ехылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2022, N 12) иа 1-рӕ статья зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъӕным фӕгъӕхыгъэм».

Я 2-рӕ статья. Мы Законӕм кӀуачӀӕ илӕ зыхъурӕр
Официальнӕу кӕзыхаутырӕ нӕуж мӕфи 10 зытӕшӕклӕ мы Законӕм кӀуачӀӕ илӕ мӕхъу.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ
КЪУМПИЛ Мурат**

кӕ. Мыекъуапӕ,
мӕлылфӕгъум и 20, 2023-рэ илӕс
N 199

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законӕу «Адыгэ Республикэм и лӕпкӕхӕм абзӕхӕм яхылаӕ» зыфилорӕм зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъӕнхӕм фӕгъӕхыгъ

Адыгэ Республикэм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм 2023-рэ илӕсым мӕлылфӕгъум и 20-м ыштагъ

А 1-рӕ статья. Адыгэ Республикэм и Законӕу «Адыгэ Республикэм и лӕпкӕхӕм абзӕхӕм яхылаӕ» зыфилорӕм зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъӕнхӕм фӕгъӕхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законӕу 1994-рэ илӕсым гъӕтхӕпӕм и 31-м аштагъу N 74-1-р зытэтӕу «Адыгэ Республикэм и лӕпкӕхӕм абзӕхӕм яхылаӕ» зыфилорӕм (Адыгэ Республикэм и Хӕбзӕгъӕуцугъӕ ЗӕлукӀӕ (Хасӕ) — Парламент и Ведомостхӕр, 1994, N 5; Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр, 2011, N 12; 2014, N 4; 2017, N 3) мыщ фӕдӕ зӕхъокӕныгъӕхӕр фӕшыгъӕнхӕу:

1) я 5-рӕ статья иа 2-рӕ лӕхъ иа 1-рӕ пункт мыщ тетӕу кӕзӕтыгъӕнӕу:

1) Адыгэ Республикэм и лӕпкӕхӕм абзӕхӕм яхъуӕхъумӕнкӀӕ, язӕгъӕшӕнкӀӕ, хӕхъоныгъӕ ягъӕшыгъӕнымкӀӕ Адыгэ Республикэм икӕралы-

гъо программӕхӕр штӕгъӕнхӕр ыкӀӕ гъӕцӕклӕгъӕнхӕр»;

2) я 11-рӕ статья:
а) иа 2-рӕ лӕхъ иапӕрӕ гущӕлӕхыгъӕ хӕт гущӕлӕу «республикӕм» зыфилорӕр гущӕлӕхӕу «Адыгэ Республикэм» зыфилорӕр гущӕлӕхӕу зӕблӕхъуӕнхӕу;

б) иа 3-рӕ лӕхъ хӕт гущӕлӕу «республикӕм» зыфилорӕр гущӕлӕхӕу «Адыгэ Республикэм» зыфилорӕр гущӕлӕхӕу зӕблӕхъуӕнхӕу;

3) я 12-рӕ статья мыщ тетӕу кӕзӕтыгъӕнӕу:

«Я 12-рӕ статья. Адыгэ Республикэм и законхӕмрӕ Адыгэ Республикэм инӕмыкӀ шӕпхӕ правовой актхӕмрӕ кӕзырӕрӕхъаутырӕ бзӕхӕр

Адыгэ Республикэм и законхӕмрӕ Адыгэ Республикэм инӕмыкӀ шӕпхӕ правовой актхӕмрӕ Адыгэ Республикэм икӕралыгъуабзӕхӕмкӀӕ кӕыхъаутых.»;

4) я 19-рӕ статья иа 1-рӕ лӕхъ мыщ тетӕу кӕзӕтыгъӕнӕу:

«1. Адыгэ Республикэм икӕралыгъуабзӕхӕмкӀӕ республикӕ гъӕзетхӕмрӕ журналхӕмрӕ кӕыдагъӕкӀых, Адыгэ Республикэм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕ иофициальнӕ Интернет-сайтӕу <http://www.gshra.ru> зыфилорӕм, Адыгэ Республикэм игъӕцӕклӕкӀо хӕбзӕ кӕулыкӕхӕм яофициальнӕ Интернет-сайтӕу <http://www.adygheya.ru> зыфилорӕм лӕф ашӕл, республикӕ телевидениӕмрӕ радиомрӕ якъӕтынхӕр зӕхӕшӕх.».

Я 2-рӕ статья. Мы Законӕм кӀуачӀӕ илӕ зыхъурӕр
Официальнӕу кӕзыхаутырӕ мафӕм щӕгъӕжъагъу мы Законӕм кӀуачӀӕ илӕ мӕхъу.

**Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ
КЪУМПИЛ Мурат**

кӕ. Мыекъуапӕ,
мӕлылфӕгъум и 28-рӕ, 2023-рэ илӕс
N 200

Адыгэ Республикэм и лӕпкӕхӕм абзӕхӕм яхылаӕ и Министерствӕ иунашъу

лӕфшӕнымкӀӕ, цыфхӕр социальнӕу ухъумӕгъӕнхӕмкӀӕ кӕралыгъо политикӕр пхырыщыгъӕным пӕе зӕхӕщӕгъӕ ведомственнӕ купым ехылаӕгъӕ Положениӕр ухӕсыгъӕным фӕгъӕхыгъ

Адыгэ Республикэм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕм 2023-рэ илӕсым мӕлылфӕгъум и 20-м ыштагъ

Адыгэ Республикэм и министрӕхӕм я Кабинет иунашӕу N 47-р зытэтӕу 2023-рэ илӕсым мӕзӕм и 28-м кӕыдӕкӕыгъӕм тегъӕпсыхъагъӕу **унашӕо сӕшӕ:**

1. лӕфшӕнымкӀӕ, цыфхӕр социальнӕу ухъумӕгъӕнхӕмкӀӕ кӕралыгъо политикӕр пхырыщыгъӕным пӕе зӕхӕщӕгъӕ ведомственнӕ купым ехылаӕгъӕ Положениӕр ухӕсыгъӕнӕу.

2. Министерствӕм иотделӕу лӕфшӕным икӕуухъу-мӕн, социальнӕ лӕныкӕомкӀӕ зӕдӕлӕжъӕныгъӕм афӕгъӕзӕгъӕм купӕу зӕхӕщӕгъӕм илӕфшӕн кӕыз-

фигъӕфӕдӕн ылӕкӕлышт амалхӕр зӕклӕ ригъӕгъотынхӕу.

3. Къӕбар-правовой отделым:
— Адыгэ Республикэм икӕралыгъо хӕбзӕ игъӕцӕклӕкӀо кӕулыкӕхӕм я Интернет-сайт мы унашӕор ригъӕхъанӕу;

— мы унашӕор гъӕзетхӕу «Советскӕ Адыгеимрӕ» «Адыгэ макъӕмрӕ», джӕщ фӕдӕу мӕзӕм зӕ кӕыдӕкӕы-рӕ тхылаӕу «Адыгэ Республикэм илӕзӕгъӕуцугъӕ зӕхъуӕгъӕхӕр» зыфилорӕм кӕыхъаутыным пӕе алӕкӕи-гъӕхъанӕу.

4. Адыгэ Республикэм и лӕфшӕнымрӕ социальнӕ хӕхъоныгъӕмрӕкӀӕ иминистрӕ иапӕрӕ гуадзӕ унашӕом игъӕцӕклӕн зӕрӕклорӕм лыпплӕнӕу.

5. Официальнӕу кӕзыхаутырӕ мафӕм кӕыщӕула-гъӕу мы унашӕом кӀуачӀӕ илӕ мӕхъу.

Министрӕу МЫРЗӕ Джанбӕч

кӕ. Мыекъуапӕ,
гъӕтхӕпӕм и 23-рӕ, 2023-рэ илӕс
N 84

Псэуплэу Красногвардейскэм щызэхащэгъ

Унагъом и Мафэ ехьуллэу псэуплэу Красногвардейскэм спорт мэфэкл щырагэклокыгъ. Адыгеим ирайонхэм зэклэм кьарыкыгъэ унэгъо командэхэр лфотхьабзэу «Все́й семье́й на выходной!» зыфилорэм хэлэжьагъэх. Ар зыщырагэклокыгъэр спорт комплексэу «Кавказыр» ары.



Мэфэкл зэнэкьокьум хэлэжьэхэрэм кьафэгушлугъэх ащ изэхэщаклохэу АР-м лфшлэнымклэ ыкли социальнэ хэхьоныгъэмклэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч, Красногвардейскэ районым ипашэу Гьубжэко Темур. Ахэр командэхэм гъэхьагъэхэр ашлынхэу кьафэлэуагъэх, унагъом имэхьанэ гъэпытэгъэныр лфотхьабзэм ипшэрыл шхьалэу зэрэщытыр хагъэунэфыкыгъ.

Спорт мэфэклэм узыгъэчфырэ эстафетэхэр хэхьагъэх. Джащ фэдэу чыплэ творческэ купхэм кьэгъэлэгъон гъэшлэгъонхэр рагэклокыгъэх.

Тэхьутэмыкьое районым кыкыгъэ Бжъашлохэм яунагъо теклоныгъэр кьыдыхыгъ. Ятлонэрэ чыплэр кьыдахыгъ Мыекьуапэ щыщ Исаевхэм. Ящэнэрэ хьугъэх Джэджэ районыр кьэзыгъэлэгъогъэ Яковлевхэм яунагъо. Унагъохэм зэклэми дипломхэр ыкли шлухьафтынхэр афашыгъэх. Хагъэунэфыкырэ чыплищыр зыфагъэшшоагъэхэм хэушхьафыкыгъэ пкыгъо шыгъэхэр ыкли ləshy-ləshy шлухьафтынхэр аратыгъэх.

Художественнэ гимнастикэр

Нэбгыри 150-рэ хэлэжьагъ

Художественнэ гимнастикэмклэ Мыекьуапэ ипервенствэ нэбгыри 150-рэ зэрищэллагъ. Анахь бзыльфыгъэ спорт лъэпкьэу алытэрэм Адыгеим зыщешьомбгъу. Спорт клуб заулэмэ ыкли спорт еджаплэу В.С. Максимовым ыцлэ зыхьырым яспортсменкэхэр зэнэкьокьум хэлэжьагъэх.



Пшъашэхэм аныбжэ елытыгъэу куп 11-у зэтеутыгъагъэх, ахэр шхьэзэкьо ыкли куп упражнениехэмклэ зэнэкьокьугъэх. Анахь медалыбэ кьэзыхыгъэхэр спорт еджаплэу N 2-м зыщызыгъэсэхэрэ Яна Цехановичрэ Яна Кострэ. Ахэм апэрэ чыплищ, ятлонэрэ чыплитл кьыдахыгъ, джащ фэдэу ящэнэрэуи хьугъэх.

Футбол. Чемпионхэм ялиг

Апэрэ финалистыр кьэнэфагъ

Европэм икомандэ анахь лъэшхэр зыхэлэжьэхэрэ чемпионхэм ялигэ иапэрэ финалист кьэнэфагъ. Ар Италием икомандэу «Интер» зыфилорэр ары.

Гъэшлэгъоныр кьалэу Милан кьэзыгъэлэгъорэ командэхэу «Интер» ыкли «Милан» финалныкьом щызэлулагъэх. Ешлэгъуитлури «Интер» кьыхыгъ ыкли финалым ихьагъ.

Къатхэхэрэм яшлшлрэ редакцием иеплыкьлэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкьышт.

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр БЗЭШУ Асхьад.

Зэхэзыщагъэр ыкли кьыдзыгъэкьырэ:

АР-м лъэпкэ лфхэмклэ, лэклэб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекьуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер

зылэшылэр:

385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаихьырэр А4-клэ заджэхэрэ тхьапэхэу зилчъагъэкьлэ 5-м емыхьухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлгэу, шрифтыр 12-м нахь цыкьлунэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием эклэгъэкложьых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

УФ-м хэутын лфхэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыкли зэлъы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэорышлал, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэклэмклэ

пчъагъэр

4246

Индексхэр

П 4326

П 3816

Зак. 817

Хэутыным узцыкьлэтхэнэу щыт уахьтэр

Сыхьатыр

18,00

Зыщыкьлэтхэгъэхэ уахьтэр

Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэр

Мэшлэкьо С. А.

Редактор шхьалэм

игуадзэр

Тэу З. Дз.

Пшгъэдэкьыжэ

зыхьырэ

секретары

Тхьаркьохьо А. Н.